

Politikai napilap.
Megjelenik (vasárnap és
ünneppnap kivételével)
mindennap délután
4 órakor.
Szerkesztőség és ki-
adó hivatal:
Via Clotta 28.
Telefon sz.: 778
Szám 4 fillér,
Vidéken 6 fillér.

FIUMEI HIRLAP

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva.
Egy hónapra . . . 1 k. 20 fill.
Negyedévre . . . 3 k. 60 fill.
Vidéken, postai szétkü-
désel:
Egy hónapra . . . 1 k. 80 fill.
Negyedévre . . . 5 k. 40 fill.
Hirdetési díj: Egy 4 ha-
sábos nonpareille sor 60
fillér. Hivatalos hirdeté-
sek egy sor 1 kor.

A királyi eskü.

A miniszterelnök, mint a Fiumei Hirlap már jelentette, ma megint Bécsbe megy. Átvieszi a király „döntését”, mely semmi egyéb, mint egy esztelen kormány Budapestén kifundált örült tanácsa. E tanácsra halasztja el ma a felség a magyarországi képviselőválasztásokat. A törvénytábla határidőre — bizonytalan időre. Vagy mint a kiadandó manifesztumban (mely rövid lesz, de annál ostobább) a kormány tudatni fogja a nemzetel: arra az időre, mikor „az ország” izgatott hangulata lecsittul és célszerű lesz újra összehívni az országgyűlést.

A király tanácsadói tehát a nyílt esküszegést ajánlották a királynak s a nyílt esküszegésbe bele is kényszerítették. Napok óta magyarágatja, mentegeti már a kormány e végzetes lépést, melybe az öreg királyt beleugratta. E törvénytelen kormány a saját törvényes felelősségét hánytorgatta, melyet kész vállalni a korona ma ránk zudoló tényeért is. Ezzel akarja levonni az ódiomot a király személyéről az alkotmány felfüggesztéséért s önmagát feltölteni bűnbaknak, a kit. a szegény bárányt, ime mily rettenetes kényszerűségekbe sodort az átkozott koalíció, mely a forradalomig felizgatta a nemzetet s e hangulatban képtelenné tette egy „célirányos” képviselőválasztásra, mint a hogy mindezt Vészi Jakab ur király és nemzet nevében hivatalos lapban és félmillió plakáton el fogja zengeni a „hü népem”-nek.

A hü nép pedig minden manifesztum és minden darabanti felelősködés után is csak a mai tisztaeszl és becsületes lelkű ítéletét mondja meg e királyi cselekedetre. Mert nem értelmezgeti, nem magyarágatja és közjogi rabulistaszkodással nem csüri-csavarja el a hü nép a királyi esküt, mint teszi a hűtelen kormány, hogy kiforgassa eredeti mivoltából. A hü nép tudatában csak annyi van és annyi lesz ezután is, hogy a király valamikor megesküdött az alkotmányra. — De félrevezetik most tanácsosai, mikor birodalmának katasztrófájával rémítették meg, ha e „forradalmi hangulatu országban” most el nem halasztja a választásokat. A félrevezetett, elvakított, hazudozásokkal körülvevett császár és király élte alkonyán így akarja „megmenteni” élte legnagyobb tartott büszkeségét: a magyar-osztrák dualizmust. A hatvanhetes törvényt hát

a negyvennyolcas alaptörvény megszegésével „mentik meg” e gazok az agg uralkodóval. Ne választass király, mondták neki, mert e „hangulatban” rémséges többségben jön be a függetlenségi párt, akkor pedig vége lesz a dualizmusnak! És a király — nem választat.

Ezzel pedig tudtán kívül, akarat ellenére megszegetik az esküt, mit az alkotmányra tett, a világ legvallásosabb s máig legalkotmányosabbnak hirdetett uralkodójával. Nyíltan, fentartás nélkül, szóban és írásban megmondották maguk a felséges ur belső titkos tanácsosai, volt miniszterei és miniszterelnökei, aranygyapjas „mon cousin”-jai a ma bekövetkező királyi döntésről hittüket és meggyőződésüket: a korona esküszegése lesz ez. Még az „áruló” Bánffy Dezső báró is kategorice kijelentette tegnap egy bécsi lapban, hogy esküszegésbe vitték a királyt tanácsosai, mikor e lépésre rávették. Mit gondoljanak akkor a nem kegyelmes urak, mit az egyszerű adó- és katonanyag, a milliányi nép a korona e tényéről?

Ez egyebet is fog utána gondolni. Ha a végzetes királyi cselekedet ma beüt, irtó pusztítást fog véghezvinni a nép lelkében. A korona esküszegése ki fog irtani ez országban minden hitet és tiszteletet minden eskü szentsége és erkölcsi ereje iránt. Ki fog ezután e nemzetben adni valamit a tisztviselő, a katona, a bíró esküjére, ki hisz a tanu esküvésében, ki az oltár előtt tett hűségkü törhetlenségében? Pedig mindannyi ugyebár az állami lét és közérkölcse egy-egy szent biztosítéka volt eddig!

Fegyházba való gazok, vagy boldondházba való örültek vihették csak bele ily katasztrófális következményekkel járó tettbe a királyt, ép az állami élet és közérkölcse leghivatottabb örét, biztosítékát. És még ők, a gazok, emlegetik az állam-raisont, a féltett salus reipublicae-t az elvetemült tényüknél!

Ezt a cikket egy előkelő magyar politikustól kapta a Fiumei Hirlap. Szóvalszóra le is adjuk, noha határozott kijelentéseit az új választások ki nem írására a ma Budapestről jött értesüléseink nem erősítik meg teljesen. A cikk írójának értesüléseit — ismerte őt és összekötéseit — fölébe helyeztük a hivatalos és nem hivatalos politikai híreknek s a Fiumei Hirlap is osztozik abbeli véleményében, hogy az új választásokat nem iratják ki az uralkodóval s így esküszegésbe sodortatják. A kedvező híreket pedig, miket szélnek bocsájtottak, a kedélyek lecsillapulása érdekében költötték. — Szerk.)

Szél Kálmán nem akart semmit. A rátóti bölcs, Szél Kálmán, tegnap visszaérkezett Budapestre. Nem késett természetesen sietve kijelenteni, hogy nem akart semmit. Még csak kísérletet sem tett arra, hogy a királynak felvilágosításokat adjon az ő szempontjából a helyzet felől. Elvégre is, ő, Szél Kálmán, mindent elmondott, amit csak tudott, a híres szentgotthardi beszédében s feltehető, hogy azt a király az első közzét olvasva el. Mert lehetetlenség, hogy ne lennének kíváncsiak Bécsben arra, hogy mint gondo kodik a világ folyásáról rátóti bölcs. Az ország azonban sehogy sem akarja elhinni, hogy Szél nem tett volna kísérletet, legalább is — nyilatkozatra az osztrák politikusok előtt, kik valószínűleg meg is hallgatták egy nyugalomba vonult politikus iránti kötelező tiszteletből. Egyéb azonban, elhiszszük, nem történt. Nem Szél a bölcs, a politikus, a volt kompromisszumos miniszterelnök s nem a valóságos besötítkos tanácsos volt Bécsben, hanem a fake-reskedő Szél Kálmán. De még ebben a minőségben is valószínűleg megkísérelt tenni valamit, nem a hazá, hanem a helyzet érdekében. S hogy mégsem történt semmi, annak nem az az oka, hogy nem akart, hanem, hogy nem tudott semmit se tenni.

MEMENTO.

Condividiamo perfettamente le idee svolte nell'articolo del „Fiumei Hirlap” di ieri intitolato: *Gli impiegati in galleria*, giacché gli impiegati municipali fuori del loro ufficio sono liberi cittadini, che al pari di ogni altro hanno il diritto di esporre franco e libero la loro opinione, trovandosi essi al soldo del Comune e non già al servizio ed agli stipendi di un singolo partito.

Se uno di questi partiti, per disgrazia loro e del paese intero, predomina nell'aula municipale non è mica detto che quali servi umilissimi abbiano a piegarsi ai suoi voleri. Sono uomini che pensano e giudicano col proprio cervello e non un branco di pecore che umili e mansueti si assoggettano alla tosatura senza neanche dover belare.

Quali cittadini contribuenti non solo, ma siccome i maggiormente interessati nella pubblica amministrazione, alla cui prosperità contribuiscono con tutte le loro forze, essi hanno il diritto di far valere altamente la loro voce e ad opporsi alle veleitá terrorizzatrici di certi Don Rodighi in sessantaquattresimo che tentano in ogni modo di conculcarli ed opprimerli.

Non a torto, quindi or sono nell'articolo in cui esponevamo le condizioni degl'impiegati municipali accennammo qualmente essi non godano efficace tutela della veste che coprono, giacché coloro i quali sarebbero chiamati a proteggerli ed a difenderli, sono i primi invece a conculcarli ed a menomarne il prestigio di faccia alla popolazione.

E questi primi sono il podestà e la Rappresentanza municipale, il cui sacro santo obbligo sarebbe di tener alto il prestigio dei propri

impiegati; ma in quella vece assistiamo allo sconfortante spettacolo che allorquando trattasi di questioni inerenti agli impiegati municipali — se pur si trovano dei rappresentanti che si prendono a cuore le sorti di quel corpo — la maggioranza escogita determinazioni tali, che i relativi conclusi riescono a tutto detrimento anziché a favore dei pubblici funzionari.

Scorsa così la fiducia negli enti preposti, quale logica conseguenza subentra la demoralizzazione, che rode le fibre della burocrazia municipale come il tarlo riducente in polvere il più sano legno. E se gli impiegati municipali sono così maltrattati e malmenati e dal podestà e dalla Rappresentanza, quale meraviglia dunque se il primo idiota capitato ritieni in diritto di poter assoggettare ad acerba critica la loro operosità?

E' un malo esempio questo che così vien dato e che a lungo andare può, anzi deve, ristorcersi a tutto danno di coloro che ne sono i fautori.

Nella scorsa seduta della Rappresentanza municipale, per iniziativa dell'on. Paicurich, (il quale, bisogna convenirlo, si adimistrò sempre favorevole agli impiegati municipali, memore che ai loro voti deve la sua rielezione) venne accordato un soprassoldo af funzionari del Comune; non però nei sensi voluti dalla mozione presentata all'uopo dal detto onorevole, ma bensì come il podestà e la maggioranza dei rappresentanti autonomi lo volle.

La mozione in parola tendeva ad elargire agli impiegati tutti in generale *nessuno escluso*, un soprassoldo di carestia nelle istesse modalità e nelle eguali proporzioni con cui fu conferito negli anni scorsi; modalità e proporzioni già discusse e votate le tante volte, quindi non soggette a cangiamenti né a nuove deliberazioni; sicché con un po' di buona volontà la mozione avrebbe potuto trovare esaurimento nella stessa seduta in cui fu prodotta. Naturalmente ciò non tornava gradito né al podestà né a chi aveva interesse acché quella mozione non venisse approvato nella sua integrità. Di conseguenza fu rimandato, pelle sue proposte, alla commissione candidatrice pegli uffici, la quale presieduta dal magnifico e composta tutto di *buoni amici* degli impiegati, trovò il modo di turlupinare non solo essi, ma pur anco il mioisro dell'interno che non ebbe ad approvare il nuovo quadro organico-salariale.

Come turlupinatura verso il ministero, via la trovata non fu cattiva, ma fu invece pessima verso gli impiegati.

Quale fecondo e forbito oratore fu designato a relatore della commissione l'on. Corossacz, che sebbene firmatario della mozione Paicurich, è uno dei più acerrimi nemici degli impiegati municipali.

Ecco dunque questo parto

veramente geniale: Si accorda agli impiegati comunali a titolo di soprassoldo gli importi loro previsti quale aumento di salario nel preventivo dell'anno 1906 e ciò con diritto retroattivo per i trascorsi 3 mesi dell'anno in corso e poscia in consecutive rate mensili. Al governo, che non ebbe ad approvare il nuovo quadro organico-salariale, gli si fa tanto di *marameo*, accordando i proposti aumenti a titolo di soprassoldo ed agli impiegati poi si *ciurlo nel arancio*, perchè alcuni avvantaggiano di qualche cosa, certuni poco ed altri niente affatto. Non era quindi questo lo spirito della mozione Paicurich che voleva *tutti e senza* disinzione proporzionalmente remunerati come negli anni decorsi.

Vuolsi da taluni che tale deliberato, oltre in odio al governo, abbia voluto pur colpire i due assessori magistratuali. Ciò davvero ci farebbe meraviglia da parte del partito autonomo, sempre seguace del più sfacciato protezionismo, giacchè tanto l'uno che l'altro dei due assessori sono dei più sfegatati suoi partigiani. Pardon! ci dimenticavamo del terzo, quello della Sezione di P. S. che per antichi rancori non lo si voleva favorire, guastando così egli le uova nel papere agli altri due colleghi.

Oltre a ciò, altra fu la tendenza in simil guisa raggiunta dalla commissione agli uffici.

Proposto ed accettato dalla Rappresentanza che quale soprassoldo agli impiegati si devolve il preventivo loro aumento salariale, non necessita più di attendere l'approvazione governiale del quadro organico-salariale per passare alla nomina dei vacanti posti di direttore contabile e di protofisico civico, che per anteriore deciso rappresentativo erano subordinate a tale approvazione, ma senza modificare e le condizioni del concorso ed il precedente deciso si poteva effettuare tali nomine sulla base degli antecedenti salari, accordando ai neo-nominati il preventivo aumento a titolo di soprassoldo.

Ed è perciò che favorevole alla proposta commissionale noi udimo uno degli interessati in causa perorare *Cicero pro domo sua e che fatto segno alla disapprovazione di diversi impiegati municipali, trovatisi in galleria durante quella seduta, essi furono aspramente redarguiti dal podestà che in modo parziale quanto mai ammonì fino ad ora il pubblico della galleria.*

A titolo di *memento* il podestà e secoli i rappresentanti municipali del partito autonomo si abbiano una buona volta in mente che gli impiegati municipali non sono nè schiavi, nè servi della gleba, ma bensì liberi cittadini, aventi diritto al voto e che la Dio mercè sono abbastanza numerosi perchè i loro voti pesino nella bilancia delle prossime elezioni generali amministrative e siamo certi che in quell'occasione si rammenteranno benissimo da chi e del come furono maltrattati! *A' chacun son tour!*

A sztrájk.

A sztrájkoló munkásoktól, a munkaadókkal való tárgyalásokra kiküldött bizottság, mint azt a „Fiumei Hírlap“ már előre jelezte,

tegnap délután három órakor a kereskedők és iparosok egyesületének helyiségében találkozott a munkaadók ligájának bizottságánál. A munkaadóktól még kértek bér-emelést, de ezek semmiféle újabb engedményeket adni hajlandók nem voltak. Ellenben a munkásküldöttségnek lelkére beszéltek, hogy elégedjenek meg a már elért eredményekkel s ne tegyék ki sem magukat, sem társaikat egy esetleges általános munkaszünetnek. A munkásküldöttség tagjai erre felkérték a munkaadók ligájának bizottságát, hogy küldje ki egy vagy több tagját, hogy a délután 5 órai munkagyűlésen a munkások összessége előtt mondják el mindezeket, talán annak nagyobb hatása lesz. A munkaadók ligájának bizottsága azonban e kérést nem volt hajlandó teljesíteni. Délután öt órakor a munkaadók ligája a következő felhívással fordult falragaszokon a munkásokhoz.

Felhívás a sztrájkolókhöz!

A sztrájk kitért! Kitért, fájdalom, mert ti akartátok és nem, mintha csak a legcsekélyebb mérvben is igazolva lenne. Dacára annak a hosszu és fáradságos munkának, amelynek mi oly készségesen alávetettük magunkat, mikor megbízottaitokkal annyi tárgyalást folytattunk, ti meg gondolatlanul visszautasítottátok a felétek nyújtott békeajánlatot.

Programmunkhoz hven, a legméltányosabb elvektől vezéreltetve és az itteni sajnos oly kedvezőtlen gazdasági viszonyok világos tudatában leszállítást engedélyeztünk a munkaidő kérdésében. A munkabéreket felemeltük a lehetőség határáig és határozatokat hoztunk, amelyek a jövőre titeket minden visszaélés ellen meg fognak óvni.

Mindezzel bebizonyítottuk, hogy helyzetetek minden lehető módon való javításának előmozdítóit vagyunk s hogy ez irányban s jövőben is gondoskodni fogunk, mint azt programunkban kimondottuk.

Ennél tovább nem mehetünk és ezt a józan ész zárja el előlünk, mert ha a helyi költségeket tovább is emelnék, megint kikötőnk kereskedelmének alapja és elterelői k tőlünk a forgalmi minden munkának és haszonnak egyedül, forrása.

A sztrájk afra kényszerít bennünket, hogy üzleteink, iparvállalataink, forgalmunk, azaz városunk fejlődésének és jövőjének védelmére ezt az elvünket érvényesítsük. Ennek következtében kinyilatkoztatjuk, hogy ez eljárások minket megfelelő rendszabályok alkalmazására kényszerít. Ez okból, ha bizottságotoktól holnap, kedd estig nem kapjuk írásban annak biztosítását, hogy újból munkához fogtok és illetve, ha szerdán, április 4-én reggel tényleg munkába nem álltok, ugyanaznap délben az összes itt aláírt kereskedelmi cégek beszűntetik üzemeiket és ha további két napon belül, azaz péntek reggel, ennek a mi rendkívüli intézkedésünknek ellenére sem folynék rendben a munka az egész vonalon, pénteken, április 6-án délben beszűntetik üzemeiket összes gyáraink is. Ebben az esetben visszavonjuk mindazon engedményeket, amelyeket megbízottaitok útján nektek följajlottunk. Figyelmeztetünk tehát benneteket ismételtén, hogy fontoljátok meg józanul, mit tesztek és álljatok késedelem nélkül munkába. Ezt bizalommal el is várjuk tőletek és munkaadói kötelességünk tudatában biztositunk is benneteket, hogy úgy saját, mint családaitok érdekében csak akkor cselekedtek helyesen, ha tanácsunkat követitek. Rajtatok áll a döntés, de reátok hárulnak a következmények is.

A munkaadók szövetsége.

A felhívást aláírták a munkaadók ligájának összes tagjai. A falragaszok előtt az egyes utcasarkokon nagyszámu munkás verődött össze. Szó nélkül, csöndben olvasgatták a manifestumot amely nyilvánvalóan nagyon józanítólag hatott rájuk.

Délután 5 órakor a munkások gyűlésre jöttek össze a Fenice-szinkörben. A gyűlésen a rendőrség részéről Steindl rendőrfelügyelő és Mitrovics rendőrfelügyelő jelentek meg. A gyűlésen Dupli-

car elnök kérte a munkásokat, hogy vegyék fel ismét a munkát. A gyűlésen szótöbbséggel el is határozták, hogy munkába lépnek. Ma reggel a kikitőben a munkások legnagyobb része munkába akart lépni, a Danubius hajógyár építkezésénél az építőmunkások is meg akarták kezdeni az építkezést, de a fuvarosok sztrájkolnak tovább s így a munkát nem lehet zavartalanul folytatni; sem az építkezésnél, a hova a fuvarosok nem visznek téglát, sem a deltán a hova nem visznek fát. A fuvarosok ugyanis egyáltalában nincsenek megelégedve az elért eredményekkel. A fuvarosok egy kis része még dolgozott ma délelőtt s ezeket sztrájkoló társaik terrorizálni akarták, hogy ne dolgozzanak. A rendőrség elfogott öt sztrájkoló fuvarost ma délelőtt, a kik egy meg rakott kocsit fel akartak fordítani.

La società degli Amici d'infanzia.

Viviamo troppo sconfortati, siamo allagati di amarezze. La nazione è sotto il peso d'immani sventure, che parevano ormai impossibili nella umiliante e angosciosa forma in cui l'hanno colpita. Al posto della legge regna l'arbitrio; le autorità costituzionali, violentemente abbattute cedono il posto a tirannelli che non si fanno scrupolo d'infierire contro i propri connazionali e ridurli allo stato di schiavi, cui non è nemmeno più concessa la libera espressione del pensiero.

Ma è inutile di parlare di così doloroso argomento; la sventura immane e da tutti così profondamente sentita che nessuna parola varrebbe a lenirne il peso affannoso, a darne un concetto più doloroso di quello che viene dal sentirla nella sua pienezza.

A questo comune argomento di tristezza e d'ira fremebonda Fiume unisce pure da parecchie circostanze che agiscono con costanza nefastamente concorde ai suoi danni.

Se in mezzo a tante ragioni di sconforto fosse lecito scherzare, si potrebbe dire, che un conforto pur lo ha, nei suoi grandi uomini che essa ha collocato sugli altari, perchè hanno eretto monumenti alla propria immortalità e alla gloria del paese, uomini che hanno promesso redenzione e sono tali da assicurarla.

Ma sarebbero scherzi crudeli, poichè, pur troppo, quegli uomini stessi sono una sventura; essi possono arrecare soltanto danno a Fiume, essendo per sè inetti a portarle qualsiasi vantaggio, darle la più piccola soddisfazione all'amor proprio. Si può con ciarle, con grida inalzare loro un piedestallo, le basi di questo non possono essere che di sostanza friabilissima, e devono crollare anche senza urto, poichè a costituire la base del monumento ci vuole il bronzo durevole dei fatti, non la sabbia volante delle ciance. Lasciamo, per altra ragione, questo argomento pure, non è piacevole trattenervisi. La redenzione di Fiume verrà, sarà dato l'impulso al suo movimento produttivo; essa si porrà sulla via di un glorioso progresso in tutti i campi dell'attività umana, prenderà quello slancio che la deve portare a meta elevata.

Ma questo essa può attendere

dal ritorno del governo della legge, della giustizia, che volga verso di essa il pensiero e la sollecitudine della madrepatria, ma soprattutto dell'azione concorde e assennata dei suoi cittadini. Ohimè, questo bell'avvenire, per quanto immancabile non è assai vicino e può essere pel momento un debole conforto. Un conforto serio e reale può venirci soltanto da quella operosità benefica che vediamo svolgersi ora e che contribuirà a preparare quell'avvenire di grandezza e di prosperità a cui Fiume è ad ogni modo destinata. Intendiamo parlare della società di beneficenza Maria che si accinge a togliere dalla via della perdizione fanciulli senza guida e senza sostegno, viventi nell'ozio e crescenti al vizio, per farne operai bravi e operosi, cittadini onesti e utili. Di questo nobilissimo disegno che fra breve vedremo una realtà, abbiamo già parlato e ne parliamo ancora, col senso di ammirazione riconoscente per la filantropica abnegazione delle gentili e sagaci persone che hanno assunto la bella e santa missione. Oggi ci preme dire due parole sull'azione della società degli Amici d'infanzia, che così lodevolmente si è proposta di strappare alla morte, alle sofferenze i figliuoli malaticci o languenti d'inedia delle famiglie povere del nostro popolo. La società gode la stima e le simpatie generali e ne ha avute splendide e lusinghiere testimonianze.

La primavera, sebbene capricciosa, s'avvanza pure; e se non ha fugato ancora le brume dell'inverno, appare qua e là col suo sorriso, e tra breve spiegherà la sua fiorita pompa trionfante adorabile. Quindi s'avvicina l'estate, la quale troverà certo pronta la benefica società a porre in atto le colonie feriali, così larghe di sollievo ai fanciulli sofferenti, che ritornano poi lieti, risanguati, risorti a vita. Se nonchè passerà anche l'estate, e più sollecito di quanto si voglia giungerà l'inverno coi suoi rigori esosi.

Si ripeterà la malinconica storia dei fanciulli mal difesi dal freddo dei poveri cenci, che si recheranno a scuola spesso digiuni.

Sarà in grado la nobilissima società di provvedere alla refezione scolastica? Ed è questo lo intento al cui conseguimento essa ha a dirigere ora le sue forze, perchè possa rispondere alla missione che le piacque generosamente assegnare a sè.

Noi nutriamo viva fiducia che ciò le riuscirà, poichè la direzione sociale che tanto ha saputo fare perchè la società sorgesse si sviluppasse grandemente benefica, parecchi direttori, molte dame e damigelle, ispirate dal cuore, si sono garantita che la società sarà fonte ricca e assidua di benefici vivificanti.

HIREK.

— Az új belügyminiszter. A Fiumei Hírlap tegnapi számában megírtuk, hogy Kristóffy József belügyvezető megváltik állásától s nagy agitacionális körutra indul az országban. Utódjául Rudnay Bélát említettük, melyre vonatkozó értesítések haladó-párti körökből érkeztek hozzánk. Budapestről most megerősítik hirasunk első részét, tudniillik Kristóffy távozását, míg Rudnaya vonatkozólag azt jelentik, hogy ő semmi esetben sem lesz belügyminiszter. Talán nem elég nagy Kristóf után.

— **A tulipán.** A tulipán már megkezdte hódító körútját, s a fővárosból kiindulva a vidék legnagyobb városaival egyidejűleg eljutott Fiuméba is. Vasárnap a tizenenél és tegnap az utcán, vendéglőkben és kávéházakban igen sok tulipánjelvényes urat lehetett látni. Azonban egy doig határozottan feltűnő és érthetetlen jelenség: a fiumei magyar hölgyek közül még alig viseli egy-kettő a tulipánjelvényt. Pedig a fővárosban hölgyek voltak a tulipán-mozgalom megindítói, s az egész országban ők a mozgalom életfenntartói. Hát csak a fiumei magyar hölgyek akarnak visszamaradni az egész ország asszonyai mögött? Remélhetőleg ki fogják pótolni eddigi mulasztásukat és ők is olyan lelkes és odaadó buzgalommal fogják előbbre vinni a tulipánmozgalom, s ezzel együtt a magyar nemzet ügyét, mint Budapest és az egész Magyarország többi asszonyai és leányai. Budapestben a tulipánmozgalom immár óriási arányokat öltött, de nincsen megkímélve támadásoktól sem. Most újabb néppárti részről a tulipánjelvényt antiszemita-jelvény gyanánt igyekeztek feltüntetni. Az „Alkotmány” ugyanis azt írta, hogy a tulipán az antiszemita jelvénye. A főváros több társaskörének vezetői erre értekezletet tartottak s elhatározták, hogy a gyanúsítás ellen tiltakozás érdekében gyűlést hívnak össze. A gyűlés nevében aztán Vázsonyi Vilmos és Visontai Soma beadványban kérték fogják a tulipánkert vezetőségét, hogy a gyanúsítás ellen szintén tiltakozzék. Hát a demokrata társasköröknek kár volt fáradni, mert a tulipánmozgalom egyik előharcosa gróf Andrassy Gyula, mint a Fiumei Hirlapnak telefonálják, már nyilatkozott ez ügyben. Az alkotmány-párt vezére ugyanis a néppárti „Alkotmány” szóban forgó cikkére vonatkozólag a következő nyilatkozatot tette:

— Ha a tulipán antiszemita jelvény volna, vagy ha azt akarná jelképezni, hogy viselője antiszemita, akkor én azt a jelvényt sohasem tűztem volna fel. Mi a nemzetet nem szétválasztani, hanem egy táborba akarjuk tömöríteni és a ki a tulipánt feltűzi, az hű magyar embernek vallja magát.

— **Vilmos császár szereti a magyarokat.** A napokban tisztelgett a Vilmos-huszárok küldöttsége Vilmos császárnál. A küldöttségben két debreceni és egy nagyvárdi Vilmos-huszártiszt vett részt. A császár jókedvében a következőket mondotta:

— Szeretem a magyarokat. Kár azonban kikezdeniök a királylyal, az én barátommal. Tönkreteszik a hadseregét, tönkreteszik az országot s bizony én úgy tudom, hogy ők maradnak — alól.

— **Ujra boldog tehát a magyar.** Vilmos császár nem lett hűtlen a magyarokhoz. A jó hatást csak az rontja, hogy széles jókedvében jelentette ki azt is, hogy: a magyarok maradnak — alól.

— **A gyülekezési jog.** A tegnapielőtti vasárnap még teljes csöndben mult el nemcsak Fiumében, de még a székesfővárosban is. Kristóffy rendelete, amely-

lyel formászerint visszaadta a gyülekezési szabadságot, késő jött. Egy hét múlva annál tüzeesebb és hangosabb lesz ez az ünnepnap, mert jóformán nincs kerület, amely az első alkalmat meg ne ragadná, hogy kimondja az eddig befajított szót. Hogy milyen önkényesen és mennyire az érdeke és kedve szerint rendelkezik ez a kormány a jogokkal, azt a gyülekezési szabadság dolgában való eljárása illusztrálja a legjelemezőben. Egy hónap előtt még a vidéki olvasóegyletek társasvacsoráit is betiltotta és a szabadelvűpárti képviselők ártatlan beszámolóit is csendőrökkel zavartatta szét, mivel akkor úgy látszott neki jónak. Most Kristóffy otthagyja a belügyminisztériumot s elindul az országban „agitációs körútra.” Itt persze szüksége van neki a gyülekezési szabadságra s azzal a zavartalan nyugalommal, amelylyel a multkor hurkot kötött ennek a fontos szabadságjognak a torkára, vonja vissza a betiltó rendeletet, mivel szerinte most már „teljesen nyugodt és higgadt az ország.” Ezt ma ki is adta írásban írva úgy, aminthogy egy hét múlva meg fog jelenni. **A választások elhalasztásáról szóló manifesztum, amelynek megokolása viszont az lesz hogy az ország izgatott hangulata nem bírná ki ezt a tűzpróbát.** Ez a ha akarom vemhes — teória az abszolutizmusban.

— **A Fiumei határrendőrség.** Dr. Orosdy Lajos a Fiumében létesítendő határrendőrség kapitánya néhány nap óta Fiumében tartózkodik. Mint értesülünk, a határrendőrség részére helyiséget keres amelynek eddig nem találtak alkalmas helyet.

— **Nro. 4.** Az Altessa ellenünk indított pereinek felsorolását folytatjuk. A negyedik feljelentést a Fiumei Hirlap február 6-én és 7-én megjelent *Il nuovo fiasco della „Banda civica”* és *A „Banda civica” újabb kudarc* című cikke miatt indította Zanella Richárd. E két cikk tulajdonképpen egy, mert az olasz cikk a magyar cikk egyszerű fordítása. Az Altessát azonban ez nem gátolja meg abban, hogy kétszer elkövetett becsületesítés és ugyanannyiszor elkövetett rágalmozásért ne indítson pert a cikk szerzője, **Körösmáros Nándor** ellen. A cikke pedig azért jelentek meg kétszer, mert a február 6-iki számot az ügyészség a vezércikkéből kistűtött felségérsért lefoglalta. Holnap folytatjuk az Altessától beadott perek felsorolását.

— **Lo sciopero non è finito.** La risoluzione presa nel pomeriggio di ieri dai braccianti, fra cui vi erano pure i carrettieri, al Teatro Fenice, pareva avesse posto fine allo sciopero. Tutti s'aspettavano, come gli operai stessi avevano annunciato, che oggi sarebbe stato ripreso il lavoro. E, a vero dire, i braccianti si sono presentati al lavoro; ma inutilmente, poiché i carrettieri vollero continuare lo sciopero. E perché essi non lavorano non possono neppure lavorare i braccianti. Sicché lo sciopero continua, al punto franco non si lavora. Alcuni carrettieri erano pure disposti a lavorare, ma ne furono impediti dai compagni, i quali anzi diedero l'assalto ad un carro e lo ribaltarono. Per questo atto di violenza 7 dei carrettieri vennero arrestati.

— **Uj olasz hadikikötő az Adria partján.** A „Patria” olasz lap egyik legutóbbi számában elárulta, hogy egy Mocigga nevű mérnök egy hadikikötő tervét dolgozta ki, amelyet az adriai olasz partokon Comacchiótól északra, a Mezzano lagunájában akarnak felépíteni. Rómából jelentik, hogy erre vonatkozólag a minap megbeszélés folyt az érdekeltek között, akik a tervet elfogadták

és elhatározták, hogy azt bizalmi férfiak utján a hadi és tengerészeti miniszter elé terjeszik. Az új hadi kikötőnek a célját az a körülmény magyarázhatja meg, hogy Mezzano éppen szemben fekszik Bolával, az osztrák és magyar hadikikötővel.

— **Tengerészek sztrájkja.** Hamburgból jelentik: A hamburgi tengerészek szövetsége, amely mintegy 5000 tagból áll, elhatározta, hogy holnap reggel sztrájkba lép.

— **Krimicsau — Ujvidéken.** Ujvidékről táviratozzák: A kőművesmesterek beszüntették a munkát, mert a kőművesmunkások tulságos napibért követeltek. Tegnap este 200 kőműveslegényt elbocsátottak és a fedetlen épületek betetőzéséhez idősebb inasokat állítottak.

— **Szomaházy Istvánné ékszerai.** Szomaházy István író és hirlapíró feleségével Nizzába, illetve Montecarloba utazott és felesége ékszereit egy utiböröndbe helyezte el. A börönd Ventimiglián, az olasz-francia határon vesztegelt a szokásos vámvizsgálat céljából, miközben a böröndben levő mintegy ötezer koronát érő ékszerek eltűntek. A Rivieráról már hasonló lopások hírei érkeztek s gyanuba fogták a vasúti alkalmazottakat, hogy azok összejárjanak az arra működő nemzetközi tolvajokkal, akik módon fosztják ki az utasokat. Szomaházy feljelentése a déli vasút igazgatósága érélyes lépéseket tett az olasz vasúti vezetőségnek, melynek fővonala abban az irányban vezet, ahol az ékszerek eltűntek. A lopásról értesítést kapott a budapesti rendőrség is, mely szintén megindította a nyomozást az utazó tolvajok ellen.

— **Bubics püspök akadémiai tagsága.** Egy budapesti hír nyomán a Fiumei Hirlap is megírta, hogy azokat a műveket, melyeknek alapján Bubics Zsigmondot akadémiai taggá választották, Toldy László fővárosi levéltáros írta. Nem kutatjuk a hír forrását, csak a szenzáció élet akarjuk venni. Bubics püspököt egyáltalán nem tudományos munkássága alapján választották akadémiai taggá. Akadémiáknak ugyanis kétféle tagjai vannak. Az egyik csoport a levelező és rendes tagok, akik tisztán tudományos munkásságuk vagy irodalmi érdemeik révén jutnak be a tudós társaságba. A másik a tiszteleti tagok csoportja, olyan szereplő közéletünknek, akiknek a magyar kultúra fejlesztése körül kiváló érdemeik vannak. Tisza Kálmán is tagja volt a Tudományos Akadémiának, pedig egyetlen rőpiratot írt és Andrassy Dénes gróf, a fiatal József kir. herceg is, akiket mostanában választottak tiszteleti tagokul, sohasem működtek tudományos téren. Akadémiánk szelleme kívánja meg, hogy benne közéletünk jeleseinek is hely jusszon. Nagynevű alapítójának gróf Széchenyi Istvánnak intencióit követi, mikor őket is tagjaiul választja. Bubics Zsigmond, Kassa jeles püspöke, mindenkör kiváló mecenása volt minden tudományos és kulturális törekvésnek. Százszereket áldozott közcélokra, amíg tehette és amíg lelketlen fosztogatók hálójába nem került. Nagy költséggel kiadott egy igen fontos könyvet is Cornaro Frigyes velencei követ jelentését Dalmácia visszafoglalásáról. Szószertint vett tudományos munkásságot sohasem fejtett ki, mert tudományos műveket se nem írt, se nem íratott. Tehát nem volt szüksége arra, hogy mással irasson könyveket, amelyeknek alapján akadémikussá választják. Bármennyire is rájár a rud ma az agg főpapra, kiváló érdemeit semmiféle hátsza nem kisebbítheti. Akadémiai tagságát, közéleti szereplését jussán kapta és azt nagyon megérdemelte Bubics Zsigmond.

— **Az amerikai automobil-klub elnöke Budapestben.** Howard J. Johnson és felesége — mint értesülünk — tegnap Nizzából automobilon Budapestre érkez-

tek és tiszteletükre a magyar arisztokrácia több tagja, mint gróf Szápáry Pál gróf Esterházy Mihály, gróf Zichy Rezső és gróf Hadik Barkóczy Endre a Kristófféren összegyűlve, automobilon Budafokig mentek, ahol az inasokot és feleségét személyesen üdvözölték.

— **Automobil szerencsétlenség.** Rómából jelentik nekünk: tegnap Torino mellett nagy automobil-szerencsétlenség történt. Orbazzano közelében egy automobil, a melyben Avogardo di Quinto gróf tábornok és Malinbérni hadnagy ült, oly erővel ment neki egy másik kocsinak, hogy darabokra tört össze. Avogardo gróf nyomban meghalt, Malinbérni pedig veszedelmes sérüléseket szenvedett.

— **Áprilisi havazás.** A tavasz, nem a csillagászati, hanem az igazi, még mindig vár magára; hideg bőjti szél, fagyos eső és havazás gyakrabban köszönti a furcsa tavaszi napok reggeleit, mint a rügyfakasztó, melegeit terjesztő szelid napsugár. Már benne vagyunk az áprilisban s ma is országos havazásról adnak hírt tudósítók. A fővárosban csak déli 12 óra után esett a hó néhány percig, de nagy havazást jelentenek Kézdivásárhely vidékéről, Sátoraljaújhelyről és Ó-Kanizsáról. A Tátra vidékén, mint nekünk Iglórol jelentik, még mindig erős tél van s ma is havazik; a hőmérő állandóan —8 fok hideget mutat a fagyási pont alatt. A tavaszi munka megkezdését persze mindenütt nagyon hátráltatja a zord időjárás, amely ha még pár hétig eltart, tönkretetheti az ország egész termését.

— **Cipészek sztrájkja Bécsben.** Bécsből jelentik: Egy könyvnyomtatás szerint tegnap reggel Bécs első nyolc kerületében sztrájkba álltak a cipészlegények. Negyvennégy mester és a mester-egyesülések majdnem összes tagjai, összesen kilencvennégyen, elfogadták a segéd-ek által követelt tarifát, a minek következtében náluk nem sztrájkolnak. A sztrájk valószínűleg kiterjeszkedik az egész Bécsre s pár nap alatt mintegy ötezer főre emelkedik a sztrájkolók száma.

— **A katonatiszt tragédiája.** A F. H. megírta a minap, hogy Stockeraukól Budapestre utazott Kucsera János cs. és kir. ulánus-főhadnagy, elutazása után néhány nappal tisztiszolgája levelet talált az íróasztalon, melyben Kucsera azt írta, hogy öngyilkossá lesz. Kucsera jegyben járt egy budapesti tőzsdebizományos leányával, akivel egy fűrdőben ismerkedett meg most két éve. Ugy volt, hogy a leány apja leteszi az óvadékot, de szerencsétlen spekulációk következtében tavaly mindenét elveszítette és ígéretének eleget tenni nem tudott. A főhadnagy nem mondott le jegyeséről, hogy elvehesse, kész volt a fizeti uniformist levetni, de bárhova fordult, állást kapni nem tudott. Ez annyira elkeserítette, hogy öngyilkosságra szánta el magát. Tegnap délután a csepeli hátrában egy 24—26 évesnek látszó férfiholttestet fogtak ki a Dunából. A férfi polgári ruházatot viselt, de inge alatt a testén durva katonainget, az 5-ik ulánus-ezred bélyegzőjével. Fehérneműjében a J. K. monogram látható. Semmiféle írást nem találtak nála. A csepeli csendőrség jelentése szerint a kifogott hulla valószínűleg Kucsera János főhadnaggyal azonos.

— **Egy haladó község.** Kassáról jelentik tudósítók: Kisida község képviselő-testülete ma délután tisztelgett Pongrácz gróf főispánnál, átnyújtva neki egyttal a diszpolgárságról szóló oklevelet. A községi jegyző üdvözölő szavaira Pongrácz főispán válaszában kiemelte, hogy a kormányának programja jogot és jólétet adni a népnek.

— **A megmenekült bányászok ki-tüntetése.** Lensből írják: Barthou köz-munkügyi miniszter meglátogatta a 13 megmenekült bányászt és Pruvostnak, valamint Némynek a becsületrend keresztjét, a többi 11 megmenekült bányásznak az első osztályú aranyérmét nyújtotta át. A miniszter ezután bizottságot nevezett ki, melynek az lesz a feladata, hogy a szerencsétlenség okait megállapítsa és hogy a mentési munkálatokról, valamint az egyesek felelősségéről nyilatkozzék. Barthou ezután bányászöltözékben leszállott a courriersi bánya 2. számú tárnájába.

TÁVIRATOK.

Lesznek-e új választások?

Budapest, ápr. 3. Ellenzéki politikai körökben a választások törvényes időben való kiírását nem tartják lehetetlennek. Bécsben meg vannak győződve arról, hogy a választások ki nem irásával, vagy elhalasztásával nagy zavarokat idézhetnek elő az országban. Kizártnak tartják ugyanis az erőszakos ujoncozásokat is, mert az oly módon megalakult hadsereggel nem lehet egy nagyhatalmat fenntartani. (Uglátszik lassankint belátják Bécsben, hogy erőszakkal Magyarországon nem mehetnek sokra. Nem vagyunk azonban mégsem nyugodtak az iránt, hogy az esztelen bécsi politika nem követ-e el oly törvénytelen, egyszersmind ostoba dolgokat, melyeknek sikertelenségét agyának egy véletlenül tiszta pillanatában önmaga is elismerte. — Szerk.)

Fejérváry pénteken utazik Bécsbe.

Budapest, ápr. 3. Báró Fejérváry Géza ügyvezető miniszterelnök Bécsbe való utazását elhalasztotta. Ujabb tervei szerint pénteken megy Bécsbe s kihallgatásra jelentkezik a királynál.

Király tervez — kormány végez.

Budapest, ápr. 3. Az upárt tegnap este összejövetelt tartott. Számosan gyűltek egybe s a választások kiírása felől beszélgettek. Az upártban meg vannak győződve arról, hogy a király *elrendeli* az új választásokat, a kormány azonban *megakadályozza*. (Bővebb magyarázat a távirathoz nem érkezett s nem tudjuk felfogni, hogy a kabinet mikép akarja véghezvinni azt a csudát a politikában, hogy a kecske is jólakjék, de a káposzta is megmaradjon. Több ész kellene ehhez, mint a jelenlegi kabinet tagjainak együttvéve van. — Szerk.)

Ferenc Ferdinánd beavatkozása.

Budapest, ápr. 3. Az upárt tegnap esti összejövetelén szóba jött is, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös minduntalan elhagyja azt a semleges álláspontot, melyhez eddig még — legalább szinten — ragaszkodott s bele avatkozik a magyar politikai ügyekbe. Báró Bánffy Dezső erre kijelentette, hogy amennyire ő a királyt ösmeri, az állami ügyekbe csak illetékes ténnyezőkkel szokott tárgyalni, olyanokkal, akik a felelősség viselésére is hivatottak. Bármennyire is elismeri egyébként a jogosultságát

a jövődő uralkodónak ahhoz, hogy érdeklődjék a válság iránt, nem hiheti, hogy a trónörökös erre és akár más ügyekre nézve is érdemleges befolyást gyakorolhatna a királynál, mert ez idő szerint nincs módja a felelősségben osztozkodnia.

Politikusok látogatása Kossuthnál.

Budapest, ápr. 3. Ma délelőtt Kossuth Ferencet meglátogatta a lakásán Justh Gyula és Teleki Arvéd. Hosszabb ideig beszélgettek egymással a politikai helyzetről.

Új királyi biztos.

Budapest, ápr. 3. A belügyvezető leiratban értesítette Nyiregyházát, hogy a város és Szabolcs-megyébe királyi biztosul Nagy László szatmári főispánt nevezi ki.

A francia bányakatasztrófa.

Budapest, április 3. A bányászerezcséltenség színhelyén újult erővel folytatják a mentési kísérleteket. Ma megtudták, hogy a 4-ik számú tárnában *még élők vannak*. Nagy tömegek kísérik feszült figyelemmel a mentési munkálato-

Fejérváry Bécsbe ment.

Budapest, ápr. 3. Fejérváry Géza — a délelőtti hírekkel ellentétben, hogy pénteken utazik Bécsbe — *ma reggel* már el is utazott s még a délután folyamán kihallgatásra jelentkezik. Fejérváry még holnap is Bécsben marad.

Kristóffy távozik.

Budapest, ápr. 3. Megerősítik azt a hirt a kormányhoz közel álló politikai körökben, hogy Kristóffy József belügyvezető távozása már néhány nap mulva megtörténik. Távozása oka abban keresendő, hogy a kormány nem akart Kristóffy receptje szerint új választásokat kiírni. Az ügyvezetők mind Kristóffy ellen foglalnak álláspontot.

Alkalmi bútor eladás!

Egy keveset használt matta háló berendezés, egy ebédlő berendezés és többféle egyes bútor darabok, elutazás miatt eladó. Via Germania Mikulinichszáz II. em. balva. (Kaszárnya előtti új ház).

Laterna magica.

és milánói gyártmányú fényképező gép, mindhettő finom lancsével és tartalék-géppel állatva, eladó. Bővebb értesítést ad a kiadóhivatal.

A „Fiumei Hirlap“-ot a következő üzletekben és dohánytőzsdékben árusítják:

Globus, Via Vincenzo de Domini.
Sablich, Via Municipio 1.
Gregorich Via Fosso 3.
Capadi Via Duomo
Simom Via del Ponte
Barbis, Via Adamich.
Stedal, Via Governo (Corso).
Hromatka, Via Governo 10. (Corso).
Descovich, Via Adria.
Nagyőzsdé, Piazza Elisabetta 3.
Gostina, Zabica.
Widmar, Corsia Deák 34.
Psichál J., Pénzügyőri laktanya.
Camera, Corso 16.
Candellari, Corso 2.
Potosnjak, Via Molo. Casa Greca.
Agenzia Gazette, Via Riva 6.
Sichich, Via Andrassy 7.
Wolf, Via Pile 2.
Bassic, Via Lido 2.
Lenac, Via Fosso.
Facis, Corso prolungato.
Rodnig, Piazza delle Erbe.
Flaipan, Via Canale 6.
Pesenti, Via Fiumara.
Grubestic, Via Fiumara 2.
Terbrievic, Via Fiumara 3.
Milosev, Sušak. (Casa Bachich.)

„MERKUR“ kávé

A legégszesebb kávé-vegyíték.

Főügynök:
Deutsch Sándor
FIUME
Via Pomerio 9.

HÖNIG E.

Cromo-litographia és könyvnyomdai műintézet

FIUME, Via Ciotta 28.

Eivállal mindennemű

Kő és Könyvnyomdai

szakba vágó munkákat, izléses kivitelben, mérsékelt áron.

Fentartott hely a Fiumében levő

„ALLA SALUTE“

gyógyszertár

részére; Dr. MIZZAN A.,

az „ADRIA“ palotával szemközt. — Telefon 385,

A gyógyszertár ajánlja magát minden orvosi rendelést azonnal és exakt elkészíteni. Kapható minden gyógyszerzeti különlegesség, gyógyszerzappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek, stb. stb.

Kőbányai polgári sör

az „Europa“, „de la Ville“, „Hungaria“ szálloda éttermeiben, a „Magyar vendéglő“, „Città di Pisino“, „Leon d'oro“, „Trattoria alla Bonavia“ és több más nevesebb vendéglőben és kávéházban kapható.

Csak „SICULIA“ névvel elátott üvegek valódiak

A Málnási „SICULIA“ forrás-víz

a sós savanyúvizek királya.

Sziklarétegeken átfurt ártézi forrás.

A gyomorigést régtől megszűnteti. Páratlan étvágygerjesztő. — Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi, Kéty, Tauszk. Riegler tanár urak szakvéle „SICULIA“ menyei a MÁLNÁSI „SICULIA“ forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyúvizének minősítik.

Magyarországi főraktár:
BRÁZAY KÁLMÁN
BUDAPEST, József-körút 37.

Kapható minden gyógyszerertárban, drogéria és fűszerkereskedésben.

Fiumei főraktár:
ERNESTO BENCO, drogueria.

A De la Ville szálloda

éttermében

ma és minden nap nemzetközi

ÚJ ORFEUM.

Új Énekesnek

Új komikusok

Új műsor

Blumau és Steinau igazgatók.

Kitűnő kőbányai polgári sör kimerése kitűnő ételekről és italokról mérsékelt áruk mellett gondoskodik

Szentgyörgyi Ferencz szállodás.